

РЕЗЮМЕТА

на научната трудове и публикации
на Гл. ас. д-р Веселин Николаев Колев

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в катедра „Обществен ред и сигурност“ на „Юридически факултет“ във ВСУ „Черноризец Храбър“, по професионално направление 9.1. Национална сигурност “Оперативно-издирвателна дейност”, обявен в ДВ, бр. 35 от 19.04.2024 г. София.

Представената научна продукция разглежда различни аспекти на оперативно-издирвателната дейност, наказателното право и на наказателно-процесуалното право. Изследваните теоретични проблеми са предизвикани от оперативно-издирвателната, прокурорско-следствената, съдебната и адвокатската практика. Авторът е насочил усилията си към решаване на прагматични задачи, които са достатъчно обозрими в тематичната си широта. Затова, наред с изучаването на общите характеристики на разгледаните правни институти той си е поставил като основна цел на всички трудове да констатира и несъответствията в тях, като излагайки подробно своите съображения е формулирал предложения de lege ferenda за промяна в законодателството. Трудовете са групирани в зависимост от научния им характер в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

*(номерацията на публикациите е съгласно Справка за изпълнение на
минималните национални изисквания)*

Показател А

1. Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ – не се представя

Показател В

3. Хабилизационен труд – публикувана монография в съответната научна област - „Способи на оперативно издирвателната дейност“, Издателство „ВСУ „Черноризец Храбър“ АД ISBN 978-954-715-765-1.

Монографията по същество представлява научно изследване върху правната уредба на регламентирани оперативно-издирвателни способности в ЗМВР, оперативните способности в ЗСРС и някои от близките до тях способности за събиране и проверка на доказателствата визирани в НПК. Предмет на хабилизационният труд са подчертано важни, актуални и спорни проблеми, представляващи значителен интерес за оперативно-издирвателната, а също и за прокурорско-следствената и съдебната практика. Научното изследването е съсредоточено върху основанията за прилагане на оперативно-издирвателните способности, очертаването на особеностите на отделните способности, изграждането и развитието на тези способности, изясняването на отделните видове способности в отделните нормативни актове и определянето на правните критерии за отграничаване от сходните такива.

Направените констатации и изводи, обосновават обществената необходимост от създаването на нормативно уредба, която да даде пълна и всеотранна възможност на оперативно-издирвателните служби да използват широк кръг от способности, които да им помогнат за по-ефективното противодействие на престъпността. Следвайки поставената основна цел на монографичното изследване, както и направените изводи, позволиха на автора да предложи някои конкретни законодателни промени „*de lege ferenda*“, които да бъдат поставени на вниманието на обществото.

Хабилизационният труд се състои от 156 стр., изложен в 5 глави и заключителна част, съдържаща приноси и обобщения. Направени са дванадесет предложения за законодателни промени. Списъкът на анализирани литературни източници, съдържа 26 публикации, някои от тях на латиница.

Показател Г

4. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд:

4.1. „Наказателноправна защита на данъчната система“, издателство „ВСУ „Черноризец Храбър“ АД ISBN 978-954-715-698-2,

Монографията по същество представлява първото съвременно научно изследване върху наказателноправната уредба на данъчните престъпления в българското наказателно право. Изследването е съсредоточено върху очертаването на особеностите на наказателноправната защита на данъчната система, изграждането и развитието на системата на данъчните престъпления, изясняването на отделните видове данъчни престъпления и определянето на наказателноправните критерии за отграничаване на данъчните престъпления от сходни данъчните нарушения.

Предметът на изследване в научният труд е изведен от личният опит на автора в борбата срещу този вид престъпления и съдържа подчертано важни, актуални и спорни проблеми, представляващи значителен интерес за оперативно-издирвателната, съдебната и прокурорско-следствената практика.

Направените констатации и изводи, обосновават обществената необходимост от създаването на адекватна наказателноправна защита срещу посегателствата върху данъчната система и изработване на ефективни средства за противодействие срещу този вид престъпления, както вътре в самата държава, така и на територията на Европейския съюз, което поставя въпроса за необходимостта от уредба на този проблем на европейско ниво.

Монографията се състои от 163 стр., изложени в 3 глави и заключителна част, съдържаща изводи и научни приноси, като част от тях са направените петнадесет предложения за конкретни законодателни промени „**de lege ferenda**“ за оптимизиране на наказателноправната защита на данъчната система. Списъкът на анализирани литературни източници, съдържа 51 публикации, част от тях на латиница.

7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове или в специализирани издания за класифицирана информация

7.1. В. Колев, “Предложение за структурни реформи в експертно - криминалистичните дейности на МВР”, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 30 юни 2023, ISSN 1313-7263

Извършен е ретроспективен анализ на криминалистичната дейност в Република България. Изследвани са проблемите на сега действащата структура и организация на работа в системата на криминалистичните дейности.

Достигнатите конкретни изводи са, че липсва единна кадрова политика, използваните методи и технически средства в криминалистичните изследвания са морално и физически остарели, а голяма част от тях и негодни, липсват единни методи, методологии и стандарти за криминалистични изследвания и извършване на огледи на местопроизшествията, липса на научно- изследователска и развойна дейност, ниско квалифициран потенциал на служителите, неравномерно разпределение на длъжностите по региони и по образователни квалификации, липса на научни степени или академични длъжности в целият отрасъл, дисбаланс по отношение на закупуването и разпределянето на технически средства и консумативи, липса на централна политика за оборудване на лабораториите в страната, липса на минимални изисквания към лабораториите по отношение на персонал, оборудване, консумативи, процедури и методика на работа, липса на контрол върху работата на лабораториите в продължение на повече от десет години, преустановяване на практиката на провеждане на семинари по различни направления от криминалистиката.

Изведени са два приоритета-за осигуряване на устойчиво развитие на човешките ресурси в сферата на криминалистичната експертиза и за необходимостта от подобряване на структурата и материално-техническата обеспеченост на лабораториите в страната.

Предложено е създаването на Главна дирекция научен институт по криминалистика (ГДНИК), която да ускори развитието на човешките ресурси, да повиши общото ниво на знания и информираност, както и да даде възможност да се придобият съвременни технически средства за извършване на анализ и различни видове изследвания.

7.2. В. Колев, „За необходимостта от промени в организацията на оперативно-издирвателната дейност на полицията“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 30 юни 2023, ISSN 1313-7263

Анализирана е същността на оперативно-издирвателната дейност като съвкупност от явни и тайни действия на оперативно-издирвателните органи на МВР за противодействие на престъпността и заплахите за националната сигурност и за опазване на обществения ред. Разгледани са дейностите на оперативно-издирвателните служби според сега действащият ЗМВР.

Констатирано е, че служителите на оперативно-издирвателните органи извършват множество изцяло нетипични дейности. Участват в охраната на масови мероприятия, включително и спортни такива, участват в множество полицейски операции с други полицейски или държавни организации. Участват в съвместни проверки с всички други държавни органи, като обикновено извършват фактически и правни действия, които са изцяло в правомощията на тези органи.

Предложена е изцяло нова организация на оперативно-издирвателната дейност. Необходимо е оперативно-издирвателната дейност в тесният смисъл да бъде осъществявана от ограничен кръг висококвалифицирани служители, които да работят с информаторите, чрез обособяването им в една единствена оперативно-издирвателна структура осъществяваща пряка оперативно-

разузнавателна дейност, по възможност териториално обособена в съответните областни дирекции и в големите районни управления на полицията в София, Пловдив, Варна и Бургас.

7.3. В. Колев, „Системата от способности на оперативно-издирвателната дейност“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Изяснена е системата от способности на оперативно-издирвателната дейност. Анализирани са класификацията на отделните способности по различни признаци. Констатирано е, че в действащият ЗМВР понятието „методи“ не се използва. Законът в чл.10 единствено сочи за използване на оперативно способности, като подробно ги изброява.

Достигнато е до извод, че от гледна точка на сега действащото законодателство по необясними причини законодателят неоправдано е стеснил кръга на оперативни способности, които оперативно-издирвателните служби могат да използват. Макар и да липсва правна аргументация за това негово решение, оперативните способности следва да бъдат класифицирани от гледна точка на действащата нормативна база.

Изследвайки характера на законово определените в чл. 10, ал. 1, т. 1-9 и ал.2 от ЗМВР способности е достигнато до извода, че сред системата на оперативно-издирвателните способности доминират отделните действия или комплекс от действия имащи типичен негласен и разузнавателен характер.

В заключение е обобщено, че една от целите на оперативно-издирвателната дейност е чрез използването на различните способности от системата, да може да се достигне до такива резултати, които да създават предпоставки за законосъобразното образуване на досъдебно производство, както и за подпомагане на обективното, всестранно и пълно разследване на престъпленията по определения в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) ред.

7.4. В. Колев, „Разузнавателната беседа и някои практически проблеми за нейното прилагане след промените на чл. 118, ал.2 от

Наказателно-процесуалния кодекс“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Подробно са анализирани последните изменения в Наказателно-процесуалния кодекс /НПК/ с които беше въведена изрична забрана в чл. 118, ал. 2 за лицата, които са извършвали „разузнавателни беседи по смисъла на Закона за Министерството на вътрешните работи“, да не могат да бъдат свидетели в наказателния процес, включително и когато протоколите за извършените от тях действия не са изготвени при условията и по реда на НПК. Така беше сложен край на една порочна практика, която нарушаваше правото на справедлив съдебен процес, заради която България беше осъдена в Европейският съд по правата на човека /ЕСПЧ/ в Страсбург. До скоро със задържаният се провеждаше разузнавателна беседа от оперативно-издирвателния орган преди формалното образуване на наказателното производство и преди повдигане на обвинението. По-нататък органите на разследването /прокурора, следователя или разследващия полицай/ извършваха разпити на оперативните работници провели разузнавателната беседа, с които се навеждаха доказателства в процеса, които практически имаха характер на самопризнания на обвиняемия.

Обърнато е внимание, че текстът не въвежда ограничение за други лица-полицейски служители присъствали на разузнавателните беседи без да имат качество на оперативно-издирвателен орган, да бъдат свидетели. Това е често срещана практика. Констатирано е, че тази неprecизна законодателна формулировка на изменения чл. 118, ал.2 НПК за в бъдеще време може да доведе до ново неблагоприятно за държавата решение на ЕСПЧ за нарушаване на правото на обвиняемия на справедлив съдебен процес.

За преодоляване на горепосочения проблем е направено предложение „de lege ferenda“ на текста на чл.118, ал.2 НПК, с промяната на който да бъде ограничено правото да бъдат свидетели на всички лица участвали или присъствали на проведената „разузнавателна беседа“ независимо от тяхното качество.

7.5. В. Колев, „Правни основания за използване на оперативно-издирвателните способности“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Анализиран е принципът на законност при използването на способите на оперативно-издирвателната дейност. Използването на посочените в ЗМВР способности от оперативно-издирвателните служби следва да се извършва в съответствие с основанията и целта на закона.

Констатирано е, че от друга страна, противозаконното използване на оперативно-издирвателните способности в значителна степен би застрашило правата и свободите на отделните граждани, демократичното общество и националната и обществената сигурност като цяло. При това става на въпрос за защита на правата и свободите на всички граждани на Република България без значение от техният произход, пол, раса, вероизповедание или икономическо и обществено състояние. Тези признаци не могат да бъдат причина за нерегламентирано използване на оперативно-издирвателни способности, с което да бъдат нарушени техните права и законни интереси.

Подробно са анализирани вътрешноправните и международноправните норми регламентиращи неприкосновеността на гражданите. Достигнат е изводът, че възможностите за използване на оперативно-издирвателните способности следва да се търсят сред основанията за извършване на оперативно-издирвателна дейност, които дава закона в чл.9, ал.1 и 2 от ЗМВР. Подробно са анализирани всички основания, които дават законова възможност за използване на способите на оперативно-издирвателната дейност. Обобщено е, че използването им без основание представлява противозаконна дейност.

7.6. В. Колев, „Оперативно разпознаване“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Извършен е научен анализ на оперативното разпознаване, като способ на оперативно-издирвателната дейност за негласно установяване на идентичността на дадено лице по признаци на неговата външност и поведение или по оставените следи от ежедневиия живот. Изследвани са вижданията на

отделните научни представители. Изяснена е същността на оперативното разпознаване от гледна точка на обект и субект на разпознаване. Описан е механизмът на разпознаването.

Достигнато е до извод, че оперативното разпознаване може да се извърши по съвкупността от общите и индивидуалните признаци на обекта. Такава идентификация може да бъде реализирана и по аналитичен път, при което лицето се идентифицира мислено и така се определя по отделните характерни признаци на обекта, а след това формира на тяхната база общия образ на идентифицирания обект.

Установено е, че идентифицирането на лице е възможно да бъде извършено и по неговите външни анатомични и функционални признаци, в това число глас, говор и особени белези-татуировки, дефекти на речта, физически недостатъци. Разпознаването може да бъде осъществено както чрез непосредствено зрително възприемане на обекта за разпознаване, така и по фотографии, видеозаписи, фонограми и др.

Обърнато е внимание, че оперативното разпознаване като способ на оперативно-издирвателната дейност макар и еднакво по природа трябва категорично да се разграничава от разпознаването на лица и предмети по НПК, което следва да се оформи като изпълнено в съответствие с изискванията на чл. 169 – 171 от НПК.

В тази връзка е достигнат извода, че е крайно нежелателно да продължава порочната практика на първоначалното провеждане на оперативно разпознаване с извършване след това на последващо разпознаването на лица и обекти по реда на НПК. Принципно е вярно, че при съпоставката на оперативно-издирвателните способности и способите на доказване по НПК се забелязват известни сходства. Освен това общите правила за производство и на едните, и на другите действия не се различават съществено. Но е от изключително значение за правото те да не бъдат смесвани, което винаги води до съществено нарушение на процесуалните

правила по отношение на използвания процесуален способ по реда на НПК, а от там до неговото последващо игнориране от доказателствения материал.

7.7. В. Колев, „Личното издирване“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Подробно е анализирано личното издирване като способ на оперативно-издирвателната дейност. По своята същност то представлява съвкупност от други способи на оперативно-издирвателната дейност, посочени в чл. 10 от ЗМВР и определени действия и мероприятия присъщи на теорията на оперативно-издирвателната дейност.

Подборно е разгледана тактиката на прилагане на личното издирване. От важно значение е изучаването и оценката на оперативната обстановка. Констатирано е, че успешното използване на личното издирване е невъзможно без оперативния работник да притежава знания и умения за анализ и оценка на оперативната обстановка и да взема решения на тази основа. От това зависи и правилното прилагането на другите оперативно-издирвателните способи и мероприятия-разузнавателна беседа, оперативно внедряване, оперативно проникване, външно наблюдение, оперативен експеримент, разкриване на престъпления по „горещи следи“ и др.

По същество резултатите, които се постигат при личното издирване откриват възможност за провеждане на процесуално-следствени действия по реда на НПК за събиране на необходимите доказателства за разкриване на извършителя и доказване на извършеното престъпление, за издирване на укриващи се или безследно изчезнали лица и за идентифициране на труповете.

Достигнат е изводът, че от съществено значение е, събраните при личното издирване фактически данни от сведения и документи да бъдат използвани като доказателства в наказателното производство при спазване на правилата за запазване на източника на информацията, чрез които са получени тези фактическите данни.

7.8. В. Колев, „За разузнавателната беседа“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Задълбочено е анализирана разузнавателната беседа като оперативен способ за събирането на информация чрез непосредствено общуване на оперативния работник или по негово разпореждане на друго лице, с човек, който притежава или може да притежава информация за лица, факти и обстоятелства, имащи значение за решаване на задачите на оперативно-издирвателната служба. Посочени са видовете разузнавателни беседи от гледна точка на теорията на оперативно-издирвателната дейност.

Разгледана е тактиката на провеждане на разузнавателната беседа. Установен е начин на закрепване на резултатите от разузнавателната беседа с граждани. Те могат да бъдат оформени като писмени обяснения, сведения от доброволен заявител или като рапорт или справка на оперативния работник. Ако информацията е получена в условия на конфиденциалност, то рапортът, справката се съхраняват и използват съгласно правилата, предвидени в Закона за защита на класифицираната информация /ЗЗКИ/ и не се приобщават към материалите на наказателното дело. При прилагането на този оперативен способ могат да се използват технически средства за фиксиране на неговото провеждане и получената при това информация. Използването на технически средства следва да бъде извършено по реда на Закона за специалните разузнавателни средства /ЗСРС/ за да могат резултатите от разузнавателната беседа да бъдат използвани в наказателното производство.

Достигнат е изводът, че проведените разузнавателни беседи чрез използването на полиграф с оглед императивната разпоредба на чл. 105, ал.2 и чл. 136, ал.1 НПК не представляват доказателствено средство по смисъла на НПК и резултатите от него не могат да служат като доказателство в наказателния процес. Доказването в наказателното производство се извършва единствено и само чрез способите предвидени в НПК.

7.9. В. Колев, „За оперативната комбинация“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Изяснена е същността на оперативната комбинация като съвкупност от действия, осъществявани от оперативно-издирвателната служба, които са

свързани помежду си и целят да окажат такова въздействие върху дадено лице, група или организация, което да ги тласне към поведение желано от нея. Същността ѝ се свежда до едновременното или последователното провеждане на взаимно свързани действия, които са подчинени на единен първоначален замисъл. В зависимост от резултатите получени от всяко предходно действие се провежда всяко от следващите действия. Възможно е някои или всички действия да се провеждат едновременно.

Способът е разгледан от практическа гледна точка. Констатирано е, че той може да се определи като отделен оперативен способ и като сложно и специфично оперативно-издирвателно мероприятие. Установено е, че скритото направляващо действие е основната характерна черта на оперативната комбинация. Разгледани са различните методи за осъществяване на скритото направляващо действие-чрез подбуждане и чрез принуждение.

Достигнато е до извода, че от гледна точка на наказателното право оперативната комбинация не бива да подбужда обекта към извършване на престъпление. Такова въздействие върху обекта по своята същност представлява умишлена провокация към извършването на престъпление, което от своя страна е въздигнато от законодателя в престъпление. Целта на оперативната комбинация е само да промени времето и мястото на неговото извършване за да бъде доказана цялостната престъпна дейност на извършителя и той успешно да бъде задържан на местопрестъплението. Всички тези субективни моменти на волята следва да се формират самостоятелно без оперативната комбинация да ги направлява и да води към провокация за извършване на престъпление.

7.10. В. Колев, „За някои проблеми при дефиниране на понятието оперативно-издирвателна дейност от гледна точка на действащото законодателство“, Лятна научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024г.

Представена е научната същност на оперативно-издирвателната дейност от която може да се добие една абстрактна визия за характерните особености

на тази дейност, които я отличават от другите видове общественнополезни дейности. Изяснена е най-важната ѝ особеност, а именно възможността тя да бъде осъществена чрез съчетаното използване на оперативните способности и средства в условията на конспиративност. Използването на тайната /скритата/ форма на дейност е логично в предвид обстоятелството, че престъпниците прикриват престъпната си дейност. Това налага оперативно-издирвателната служба да се противопоставя на тази дейност с реципрочни конспиративни сили, средства, способности и форми, с които да разкрива извършените от тях престъпления и да неутрализира техните действия и планове за извършване на престъпления.

Анализирана е правната дефиниция на понятието оперативно-издирвателна дейност според текста на чл. 8, ал.1 ЗМВР. От гледна точка на практическото прилагане на тази правна дефиниция от оперативно-издирвателните служби, подробно са изяснени понятията „противодействие на престъпността“, „национална сигурност“ и „опазване на обществения ред“. Изготвен е научен анализ на вътрешноправната и международноправната регламентация на понятията.

В заключение е констатирана необходимостта от изработване на легална правна дефиниция в българското законодателство на понятието „обществен ред“. Направено е предложение „de lege ferenda“, систематичното място на определението за „обществен ред“ да бъде в ЗМВР, тъй като опазването на обществения ред е една от основните дейности на Министерството на вътрешните работи.

7.11. В. Колев, „За необходимостта от законодателни промени относно способите на оперативно-издирвателната дейност“, Лятната научна сесия на Юридическия факултет във ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024

Проследено е правното регулиране на способите на оперативно-издирвателната дейност в българското законодателство във времето, както и основанията за тяхното прилагане в процеса на регулиране на отношенията.

Използвайки метода на сравнението, авторът е достигнал до извод, че в ЗМВР от 2006г. оперативно-издирвателната дейност е регламентирана по-широко спрямо сега действащият ЗМВР от 2014г. Наистина при съпоставянето можем да открием определена идентичност, но в значителна степен законът от 2006г. определя по конкретно и по точно същността, целите, методите и субектите на тази специфична правно регламентирана държавна по вид дейност.

Като положително явление е констатацията, че в действащият ЗМВР противодействието на престъпността е издигната на челно място като основната дейност на оперативно-издирвателните органи. Не съществува разлика в характера на сочените в определенията способности на оперативно-издирвателната дейност. Посочената в настоящата статия съвкупност от явни и тайни действия на оперативно-издирвателните органи на МВР при извършването на тази дейност без съмнение в голяма степен се препокрива с т.нар. гласни и негласни методи и средства, които се използват от тях при предотвратяването и разкриването на престъпления.

По необясними причини законодателят е изпуснал от погледа си една от основните задачи на правовата държава и в частност на оперативно-издирвателната дейност, а именно защитата на правата и свободите на гражданите от престъпни посегателства и най-вече техния живот, здраве и собственост. Направено е предложение тази празнота в закона да бъде запълнена с едно бъдещо добавяне в определението за оперативно-издирвателна дейност на необходимостта от защита на правата и основните свободи на гражданите, каквото е и предложението „de lege ferenda“.

Съпоставяйки броя и вида на способите, които оперативно-издирвателните служби могат да прилагат в собствената си оперативно-издирвателна дейност е достигнат извода, че законодателят значително е ограничил възможностите на оперативно-издирвателните органи за разкриване, пресичане и предотвратяване на престъпления. В редакцията на ЗМВР от 2006г. тези способности са двадесет на брой, а в редакцията на сега

действащия ЗМВР от 2014г. техният брой е намален на девет. Липсват основни способности на оперативно-издирвателната дейност, които стоят в основата на тази дейност като вземане на образци за сравнително изследване, изследване на предмети и документи, извършване на наблюдение и др. Стига се до абсурдната ситуация тези способности да продължават да се използват от оперативно-издирвателните служби без да са правно регламентирани в закона, което нарушава принципа на законност в оперативно-издирвателната дейност.

В заключение е направено предложение „de lege ferenda“ да бъдат увеличени видовете оперативно-издирвателни способности, което значително би повишило ефективността на оперативно-издирвателните органи при осъществяване на основната им дейност по противодействие на престъпността.

7.12 В. Колев, „Тайната на доброволното сътрудничество през призмата на чл.13, ал.4 от ЗМВР“, ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024, e-Journal VFU, бр.22/2024г., секция „Юридически науки“, <https://ejournal.vfu.bg/bg/law.html>

Подробно е анализиран институтът на доброволното сътрудничество като способ на оперативно-издирвателната дейност регламентиран в чл. 10, ал.1, т.5 от действащия ЗМВР. Като законово регламентиран способ за него е характерно, че може да се прилага само от правоупълномощените за това оперативно-издирвателни служби на МВР. Извършването на оперативно-издирвателна дейност от други служби на МВР, които нямат такива правомощия, или от други групи, организации и граждани е недопустимо и представлява противозаконна дейност.

Разгледани са основанията за привличане към доброволно сътрудничество. Основно се търсят в оперативната необходимост от привличането на определено лице и произтичат от възможността на това лице да изпълнява указанията на оперативно-издирвателната служба за изпълнение на поставените пред нея задачи.

Изяснени са изискванията пред оперативно-издирвателния орган, които му дават възможност да направи преценка на качествата на кандидата за доброволен сътрудник. В тази връзка са разгледани изискванията за наличие на оперативни възможности, на субективни качества и на надеждност у кандидата. Подробно са анализирани характерните черти на привличането на лице за доброволен сътрудник. Разгледан е механизмът на привличане и работа с доброволните сътрудници. Подробно от практиката са установени и посочени конкретните слабости на оперативно-издирвателните органи при тяхната работа с доброволните сътрудници.

Направен е извод за несъстоятелността на регламентираната в чл. 13, ал.4 от ЗМВР правна възможност за предоставяне от органите на МВР на данни за лица по повод тяхното доброволно сътрудничество на съда и прокуратурата по конкретно наказателно производство. Технически и нормативно е невъзможно данните на доброволните сътрудници да бъдат изведени от Оперативния отчет и да бъдат предоставени на други органи, които нямат правна възможност да работят със сътрудници и да получават информация за личните им данни. Освен това за органите на съдебната система е без значение има ли събрани данни /доказателства/ чрез използването на доброволните сътрудници, тъй като тези данни не са събрани по специалния ред на НПК и не могат да бъдат използвани в процеса. Установено е, че нормата на чл. 13, ал.4 от ЗМВР е невъзможно да намери приложение в практиката. По тази причина предложението „de lege ferenda“ на автора е този текст да отпадне от закона.

7.13 В. Колев, „За нуждата от възстановяване в ЗМВР на института за внедряване на доброволния сътрудник в престъпните среди“, ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024, e-Journal VFU, бр.22/2024г., секция „Юридически науки“, <https://ejournal.vfu.bg/bg/law.html>

Разгледано е оперативното внедряване, чрез разследване със служител под прикритие. Установено е, че липсата на правно регламентиране на този способ на оперативно-издирвателната дейност в ЗМВР може да се обоснове с

препратката на чл. 10, ал.2 от закона. Така законодателят използвайки метода на препратката е регламентирал същността и техниката на използване на служителя под прикритие в ЗСРС.

Разгледана е доктрината на оперативно-издирвателната дейност при която се е наложило схващането, че оперативното внедряване като способ на оперативно-издирвателната дейност представлява едно значително по-широко понятие. То се разглежда като проникване на оперативно-издирвателните служби в средите на оперативно интересуващите ги лица, групи и организации, чрез използване както на служители под прикритие, така и на доброволни сътрудници. В тази връзка подробно са анализирани видовете и начините на внедряване. Изложени са предимствата на внедряване на доброволен сътрудник като най-често срещания начин за внедряване в престъпните среди.

Обоснована е липсата на правна аргументация в сега действащият ЗМВР, защо използването на този способ на оперативно-издирвателната дейност е ограничено единствено до дейността по внедряването на служител под прикритие, но само при условията на образувано досъдебното производство за извършено престъпление. Тогава в пълна сила възниква въпросът защо внедряването е определено в ЗМВР като способ на оперативно-издирвателната дейност.

Авторът е достигнал до значителни от гледна точка на практиката изводи и е направил конкретни предложения „de lege ferenda“. Първо обосновал е необходимостта от регламентиране в ЗМВР на оперативното внедряване и в двата му варианта визирани в теорията на оперативно-издирвателната дейност, а именно чрез използването на служител под прикритие или чрез доброволен сътрудник. Второ, обосновал е необходимостта да отпадне изискването внедряването да може да бъде проведено само при извършване на разследване. И трето, обосновал е необходимостта използването на служителя под прикритие като оперативен способ да бъде нормативно регламентирано единствено в чл.10в от ЗСРС, като

отделен самостоятелен способ по този закон без в оперативно-издирвателната дейност по ЗМВР да се ползва препратката към текста по ЗСРС.

гр. Варна

15.07.2024 г.

Гл. ас. д-р **Веселин Николаев Колев**